

I samband med utgivningen av Att komma hem ska vara en schlager 2004, gjorde www.perhagman.se en intervju med Per Hagman enbart bestående av läsarfrågor. Den här gången blir det en mer rak intervju, gjord via mailade frågor, svar och foton under juni 2010.

Hallå! Hur har dagen varit?

Jo tack, mulen och åsktungt kvav, men ändå utmärkt. Varje dag som jag tar min morgonkaffe före klockan nio ser jag som en utmärkt dag, oavsett om jag sen får mycket gjort eller ej.

Och? Nu är det eftermiddag. Har du fått mycket gjort?

Jo vars, jag har pysslat med diverse smågrejer, men några litterära storverk har jag kanske inte presterat.

Du verkar ha lämnat Stockholm för gott och är inte så förtjust i Sverige längre?

Nä, så är det verkligen inte. För tio år sedan brukade jag få höra att jag var "så himla Stockholm" och blablabla. Och nyligen skrev tydligen en tidning nåt i stil med "här är listan på författare som hatar Stockholm" och så nämndes mitt namn. Det gör mig ledsen när man får sådana där svartvita etiketter. Jag älskar Sverige och längtar till Västgötaslätten just i detta nu till och med. Men man kan väl få bo var man vill utan att dömas hit och dit? Jag är inte född i Stockholm, jag har inget som gör att jag måste bo där, det är tio år sedan jag gjorde det senast, vad är det som är så konstigt med att jag inte bor där idag?

Så det är media du inte gillar?

Nä, så är det inte heller. Jag får sannerligen skylla mig själv för att tusen gånger ha sagt massa koketta eller fåniga grejer som känts uppenbart ironiska eller roliga i själva den sociala intervjusituationen, men som i tryckt form framstår som förfärligt korkade eller provocativa. Jag vet ju innerst inne att det är omöjligt få vara nyanserad i en kort tidningstext. Ändå kan jag bli lite ledsen ibland, eller känna mig förminskad.

Då är det väl perfekt att du nu har total kontroll över varenda citat i den här intervjun?

Verkligen! En superlyx! Men var beredd på långgrandiga svar!

Du älskar ändå Nice och Frankrike mest nu?

Nä, det vet jag inte. Jag söker bara harmoni. Ibland hittar jag den i Paris, ibland i Skövde. Men visst, de senaste åren har varit bland de mest lyckliga och harmoniska under mitt vuxna liv, i ett litet kvarter i den halvstora franska stad som heter Nice. Som varit ganska bra för arbetsdisciplinen dessutom. Samtidigt som det är en stad som många har fördomar om. Antingen är det ekologisk överklass i Paris som tycker att det är en sjabbig och kriminell stad som är jätteläskig eller så är det nordeuropéer som förknippar den med tjusig rivieraglamour. För mig är Nice något annat och det är stimulerande med en plats där olika sorters människor möts och samsas och man ofta får rannsaka sina egen moral och egna värderingar. Att stå mittemellan en hängiven Front National-anhängare och en så kallad "illegal" invandrare och de åtminstone kan enas i sin gemensamma önskan om att det är på tiden att jag "hämtar ner några knullvänliga små blondiner från Sverige", det är för mig ganska fint. Alla svenska tjejer har ju blå ögon och vill alltid knulla, eller hur? Den där röran av en miljard raser och fördomar som krockar varje dag, jag gillar sånt. I Nice är det bara de rika som håller sig för sig själva, ungefär som överklassvänstern i Stockholm om även jag får vara lite fördomsfull...

Nice är i alla fall bra för "världens äldsta tonåring"?

På senare år har jag nog mer känt mig som världens yngsta pensionär. Och gladaste. Men jo, har man som jag världens ensammaste yrke och lever ensamstående så är Nice en bra stad att bo i. Men det finns säkert tusen andra som är minst lika bra.

Hur frankofil är du?

Inte mer än vad som följer med att bo i Frankrike. Eller liksom: hade jag bott i Oslo hade jag nog storögt glatt mig åt och romantiserat olika små väldigt norska grejer. Men i Nice är det klart jag upptäcker och älskar grejer som känns unikt niçois eller franska. Just det är kanske lite läskigt, att jag numera gör en distinktion mellan det franska och Nice. Och självklart älskade jag alla de som häromdagen demonstrerade och krävde Nissa Libera, eftersom det i sommar råkar vara 150 år sedan Frankrike annekterade Nice.

Du tycker att Nice borde vara italienskt?

Nej nej. Nice har aldrig hört till Italien. Det har hört till Piemonte och till Sardiniens kungarrike, det har varit en del av Savoien och så vidare, men Nice blev en del av Frankrike när Italien enades 1860. Fast för mig är Nice så klart franskt. Korsikaner må hata Nice för att patrioterna här blivit så bögiga att de inte längre kastar bomber mot den franska överheten, men jag vet inte jag... Nästa fråga.

Du har nog svarat på vad den nya boken "Vänner för livet" handlar om flera gånger. Men berätta en gång till, med dina egna ord.

Det är en kärlekshistoria mellan två människor som är ramen. Båda deras liv från barndom till nästan medelålder. Men därutöver handlar boken så klart om andra grejer. En mor- och dotterrelation är en ganska stor del. Att formas av att vägra låta sig formas av konventioner en annan. Att höra till den rasen liksom. Det handlar till stor del om människor som på olika vis är lite utanför och obekväma, om än på ytan anständiga i vår alltmer urartat fyrkantiga västerländska värld. Vad som kan hända med oss, utifrån de kulturella och sociala ramarna som vi är givna. Vad som händer med de som av egen vilja eller av tvång på riktigt är eller blir lite självständigare än vad våra trånga rammar anser vara korrekt. På gott och ont. Typ. Kanske är det ett försvarstal för dem? Jag kan nog svara på frågan bättre om tre eller fem eller tio år. Så är det alltid. Hade jag kunnat säga exakt vad boken handlar om redan idag så hade den varit ganska kass. Men det är verkligen det bästa jag någonsin gjort. Det är ovant för mig att använda stora ord om det jag pysslar med, men för mig är boken faktiskt åtminstone i min egen lilla värld mitt lilla mästerverk, som jag lagt ner en förskräcklig massa tid och själ och gnet på. Kanske mer än alla mina andra böcker tillsammans.

Den är på 606 sidor...

Och då har jag ändå kortat i den maximalt sedan den första versionen. I sista versionen är den exakt så lång eller kort som den ska vara. Sen fattar jag ju om folk inte är sugna på eller vana vid så långa böcker, när det inte handlar om deckare. Men det kan inte hjälpas. Eftersom jag själv inte är någon jättebra bokläsare skulle jag nog också vara lite skraj inför att börja på en sådan tjockis, men jag kan bara hoppas att mina trogna läsare är modigare... Jag inbillar mig att det trots allt är en ganska lättillgänglig och hyfsat spännande bok. Men jag uppmanar alla som inte börjat gilla boken efter två hundra sidor att genast sluta läsa.

I en intervju i Sydsvenska Dagbladet och på en högläsning i Uppsala nyligen höll du en sorts politiska brandtal, ska du bli politiker?

Aldrig i livet. Jag röstar inte ens. Däremot är jag extremt intresserad av politik och tycker framförallt svensk inrikespolitisk debatt är väldigt kul att hänga med i, oavsett vilka realpolitiska struntfrågor det handlar om. Så har det varit i säkert tjugo år. Hur jag än försöker kan jag aldrig bli lika intresserad av till exempel det franska politiska kabblet. Men bara för att man då kan tycka bättre eller sämre om den ena eller andra sidans åsikter, så får man ju inte glömma att alla våra åtta stora partier helt glömt bort grundläggande frågor om moral och människosyn. Det är mest sådant jag velat få sagt när jag pratat "politik". Röstar man på något av våra åtta stora partier så stöder man ju stängda gränser och ett system som pissar på icke-européer och föraktar svaga. Bara en sådan sak gör det omöjligt för mig att rösta. Ett lågt valdetagande är det som i längden pressar fram ett systemskifte och en återgång till vad politik i grunden bör handla om, eller grundidén om vad "demokrati" handlar om. För mig. Att det sen kanske inte sker under min livstid och att det hela låter utopiskt är en annan sak.

Det låter snarare anarkistiskt?

Ja, jag vet! Jag har blivit kallad allt från syndikalist till nyliberal genom åren. Alla tycks bli rädda och vilja malla en eller förminska en så fort man inte är en tydlig The Clash-lyssnande designersocialist eller champagnesörplande moderat. Som om allt därutöver vore obehagligt och knasigt eller naivt! Men alltså! Så här. För mig var det en stor förmån att i tjugooårsåldern få bli politiskt uppväckt av sådana som senare kom att bli kända som alltifrån OS-bombare till finansministrar, eller Johan Norberg, som ju är en av våra vigaste och roligaste samhällsdebattörer idag. Men ändå gick jag nog länge och trodde att jag en dag skulle rätta in mig i ledet, växa ifrån det alltför moraliska, ifrågasättande, trotsiga, barnsliga, självständiga, människoälskande, kalla det vad som helst. "En dag ska väl jag också bli en duktig vänsterpartist eller moderat", liksom. Men självständigheten och tron på något ljusare och större har på senare år bara blivit allt starkare, så kanske har jag fått självförtroende nog att komma ut ur garderoben lite grann genom att babbla om "politik" vid ett par tillfällen på sistone. Men det här med anarkism... Om man med anarkism menar bortskämda västerländska tonåringar som kastar sten på poliser och tycker att man ska plankas på tunnelbanan, då är jag sannerligen inte anarkist. Inte heller om man med anarkism menar stenhårda nyliberaler där kapitalism och försäkringar är svaret på allt. Menar man däremot att anarkism handlar om hur vi människor bör försöka bli "bättre" och bete oss "bättre" i vår lilla vardag på olika vis, att det handlar om att förädla oss själva istället för statsapparaten, då börjar jag vara med... Jag tror på ganska grundläggande kristna värderingar och personligt ansvar: en tro på fritt in- och utflöde av varor, kulturer, människor, att bry sig om sin nästa, självständigt tänkande, personligt ansvar. Sen påstår jag inte att jag alltid lyckas i mina föresatser, men man kan åtminstone vara medveten, sträva och drömma däråt. De som röstar på eller företräder våra stora partier i typ hela Europa må i teorin tycka det samma, men inte minst de senaste decennierna har de ju i praktiken styrt samhället åt helt andra håll. Vi tar oss rätten att skjuta ihjäl kvinnor och barn på olika håll i världen därför att dessa andra länder och kulturer ska lära sig att vårt sätt att leva är bäst och det har jag svårt för. Hur blev vi så självgoda och inskränkta liksom? Varför är vi så rädda för andra sätt att leva och tänka?

Jag tycker att folk från var som helst ska få bosätta sig i Sverige av vilken anledning som helst. Precis som jag alltid fått göra det på mina håll i världen. In- och utresetillstånd är ju något som bara är en parentes i vår historia och "invandringspolitik" en ännu mindre. Eftersom det är en obehaglig uppfinning som bara funnits i femtio år. Men som ändå alla som röstar tycks ta för givet "måste" finnas. För mig är anarkism något fredligt och konstruktivt, som är släkt med såväl direktdemokrati som deliberativ demokrati och allt vad det kallas. Jag tror inte på en gigantisk statsapparat som lagstiftar mot dumhet, eller lagstiftar om vilka värderingar vi ska ha. Men återigen: för mig är inte anarkism molotovcocktails, det mest våldsamma jag respekterar är civil olydnad och agorism. Jag älskar när Svenska kyrkan gömmer sådana som Lars Ohly-fascister döpt till illegala människor, jag mår jättebra när jag bjuder mina illegala bekanta på ett järn och så vidare. På valdagen skänker jag en slant till Amnesty och Röda korset istället för att rösta. Det är för mig en renare och tydligare politisk handling. Inget konstigt alls, egentligen.

Det låter som om du borde skriva en politisk roman...

Det borde jag inte alls. Eller så har jag alltid skrivit sådana. Möjligen mer än någonsin den här gången. Men uttalat politiska romaner är sällan speciellt intressanta vare sig att läsa eller skriva. En moralisk eller politisk eller filosofisk tanke är jätterolig att skriva i ett mail här eller uttrycka på krogen, men det intellektuella är ofta det konstnärligas värsta fiende.

Talar du flytande franska?

Jo vars, så länge det inte handlar om alltför hetsiga diskussioner kring konstiga ämnen med speciell terminologi så funkar det väl, men jag pratar torftigt och med en miljard små fel i varannan mening. Sen är nog min franska lite uppfuckad av den bonniga lågstatusfranska som talas i Nice. Kanske kan den jämföras med västgötska i Sverige?

Eddie Meduzas svenska helt enkelt?

Eddie var aldrig hundra procent västgöte, jag tror mest han gillade grejen med det västgötska för att den var så rolig. Det finns massor av västgötska sägningar som han tyckte var Tidaholms-dialekt men som faktiskt inte har med verkligheten att göra överhuvudtaget. Jag är inte heller hundra procent västgöte och även jag pratar ju kalle anka-västgötska när jag försöker.

Var kommer detta språköra från?

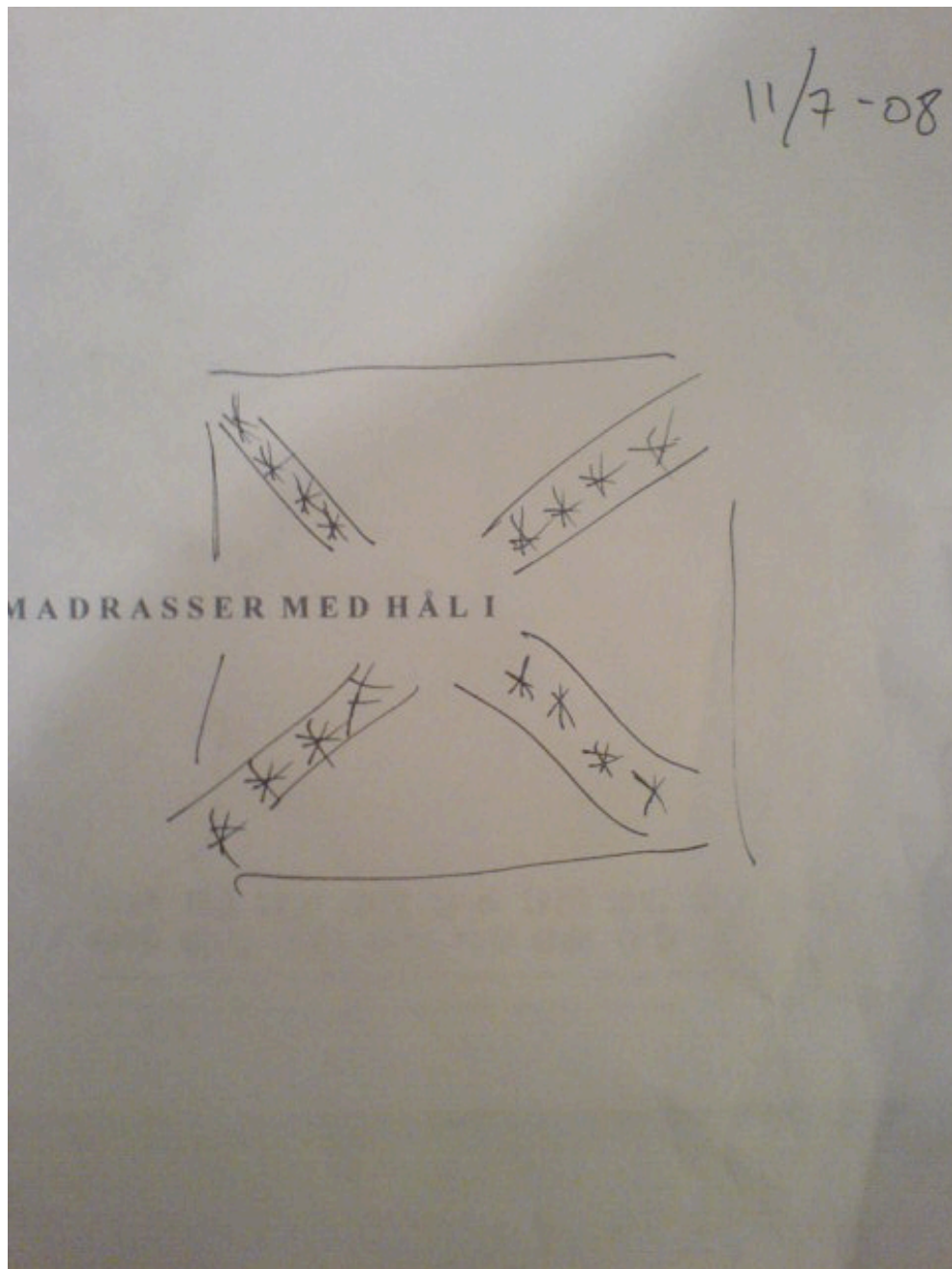
Jag har inget språköra överhuvudtaget, oavsett om det gäller engelska eller franska eller svenska dialekter. Jag är en total katastrof. När folk beskriver skillnaden mellan Falköpingsdialekt och Törebodadito begriper jag inte ett smack. Samma sak i England. Jag har suttit med Manchestermänniskor och gaggat i timtal och tyckt att "oj vilken typiskt hård Londondialekt jag lyssnar till nu". Eller anklagat belgare i Nice för att tala en alltför svår Nice-dialekt. Nu kanske jag överdriver lite, men ändå. Eddie Meduza hade nog däremot ett så kallat språköra. Så till den grad han lekte med det.

Kände du Eddie Meduza?

Nej, tyvärr, inte på minsta vis. Gamla Skövdebektanta spelade med honom på nittiotalet och en klasskompis lillebror umgicks med Eddies son ute i Velinga. En annan kompis producerade hans sista skivor och så vidare, men jag fick mest höra grejer om honom i andra hand. Däremot var både han själv som figur och hela hans verk så klart ständigt närvarande från trettonårsåldern och framåt. Och så sent som häromveckan när jag var i Skövde tog jag ett par glas med ett par män som hängt hos Eddie i Velinga på åttiotalet. Det är nog först i vuxen ålder jag faktiskt förstått hur stor han var i hela småstadssverige, från Skåne till Norrland och inte bara på "slätta". Jag rekommenderar alla som vill veta mer om Eddie att se filmen "Eleganten från vidderna" som kom ut nyligen. Inte minst för att Peder Sveder är med!

Peder Sveder?

Han är en lokalkändis i mina trakter och spelade med Eddie i sin ungdom och brukar fortfarande framträda med små låtar och dra fräckisar i olika sammanhang, jag hoppas få se honom någonstans även denna sommar.

Den brittiska galoppvärlden och Albert Spaggiari då?

Hmm. Det är lite samma sak där. Aldrig närmare än nästan nära. Jag har träffat de som träffat Spaggiari, men inte mer. Tyvärr. Men han är ju fortfarande en legend i Nice, trots att det gått trettiofem år sedan hans magnifika kupp. Och hans "Sans armes, ni violence et sans haine" som jag har som motto till min bok och som Spaggiari kladdade på bankvalvets vägg, det är ett uttryck som hela tiden dyker upp i olika sammanhang i Nice. När det gäller galopp så har jag bara råkat hamna i några tjusiga kapplöpningssammanhang några gånger. Och det finns en liten passage i slutet av Vänner för livet där jag återger en norsk tv-reporters nervösa idiotintervju med världens främste jockey, Frankie Dettori. Det är i själva verket jag som återger min egen typ två minuter långa karriär som sportreporter för svensk tv.

Hur lång tid tar det att skriva en bok och hur lång tid har den här tagit jämfört med de tidigare? Även om Vänner för livet är på 600 sidor kan den väl inte ha tagit sex år att skriva?

Tyvärr har den nog tagit mer än sex år. Eller det beror på hur man räknar. För mig och kanske många andra som skriver skönlitteratur tar nog själva skrivandet och berättandet bara tjugo procent av tiden, medan åttio procent går åt till att låta tiden gå, då man bara stirrar in i väggen och ältar olika små idéer och scener och meningar i sitt lilla huvud. Och på sin höjd skriver ner någon mening som man tror kan vara användbar, men som sällan är det i slutändan. Utan överdrift har den här historien funnits i mig dagligen i tio år. Förra boken, "Att komma hem ska vara en schlager", var något jag skrev för att jag inte kunde komma igång med den här boken. Sen tog det väl drygt ett par år att skriva boken när jag till slut äntligen kom igång och visste hur jag skulle göra. För mig framstår det här "konstnärliga uttrycksbehovet" mer och mer som en psykisk störning än ett yrke. Det är ganska underligt hur man när man är liten lär sig att det här med "konstnärlighet" är nåt fint som man kanske till och med kan leva på och sen blir man vuxen och förstår att harmoniska författare har andra drivkrafter. Jag kan ju avundas alla från Liza Marklund till Björn Ranelid. Blir man mångmiljonär på sitt skrivande är det ju en högst vettig sysselsättning, precis som det är bra medel om man är en linslusig sociopat som framförallt vill vara kändis. Jag har mycket svårare att försvara min sysselsättning för mig själv, liksom. Vad är mitt raison d'être? Ett "uttrycksbehov" ... Jaha liksom?

Så vad skulle du - efter tjugo år - säga är det roligaste respektive tråkigaste med att vara författare?

Fråga en blind vad om för- och nackdelar med att inte kunna se. Det roligaste när jag var yngre var så klart att det kändes toppen att få skolka från livet, samhället och vuxenblivandet. Man fick sovorgon och man fick ligga med söta flickor och se sig själv i tidningen. Ett toppenyrke! Men sånt tröttnar man ju för det mesta på i trettioårsåldern. När man skriver för att man måste uttrycka sig blir skrivandet generande naket. Inget finns att skylla på. Jag måste skriva ibland, men resten avskyr jag mer och mer. Det finns ju de som trivs med författarrollen och alltihop, men det gör inte jag. Och jag är livrädd för att bli en parasit som typ Göran Greider, en ickesäljande kändisförfattare som lever på gott på vanliga jobbares fackföreningsavgifter och anser sig ha rätt att casha in på skattebetalare år ut och år in genom skattefinansierade presentböcker och högläsningar för rika designersocialister. Överhuvudtaget har jag ganska svårt för kulturmänniskors förakt för och utnyttjande av vanligt folk. Så... Det roligaste med att vara författare är nog de korta stunderna av rus när jag uppslukas av det jag skriver, eller när jag känner djupt tillfredsställelse över att bli färdig med någon grej, eller bara få skriva en mening eller två som jag blir genuint glad och stolt över. Det handlar om små små ögonblick. Ynkliga obetydligheter som är svåra att beskriva.

Vad läser du just nu? Och vad har du läst eller lyssnat på för musik och så vidare, under de senaste åren och under arbetet med "Vänner för livet"? Finns det filmer eller konst som du tycker har påverkat dig?

När det gäller konst är jag extremt traditionell eller bara okunnig och banal, jag gillar hederligt måleri, jag gillar fina teckningar men med själ och uttryck, i min värld är rondellhundar och installationer designerkitsch för intellektuella höginkomsttagare som shoppar ekologiskt istället för att leva och som låtsas vara för yttrandefrihet så länge det inte är Jimme Åkesson och Naken-Janne som yttrar sig. Typ. Men från allra första början ville jag som omslag till Vänner för livet använda en magisk oljemålning av en ung fransk konstnär som heter Gilles Miquelis och som jag snubblade över. Tyvärr tyckte förlaget inte att det var någon bra idé. Och de hade nog rätt. Men jag var så kär i hans grejer och tavlan jag ville använda, som föreställer två hundar som man inte riktigt vet om de bråkar eller leker eller är kära. Den kan nästan få mig att gråta. Annars målar han mest feta nakna kvinnor som ligger på stränder och talar i telefon.

Apropå omslaget till Vänner för livet. På nätet kan man fortfarande hitta ett omslag till din nya bok som visserligen föreställer en kyss, men ändå är annorlunda.

Jag och Anders Malmströmer som alltid gjort mina omslag var länge helt eniga om att det var en fantastisk bild och förlaget ville också ha den, men tyvärr blev det upphovsrättsliga problem.

Det var inte själva kärleksparet som sa nej?

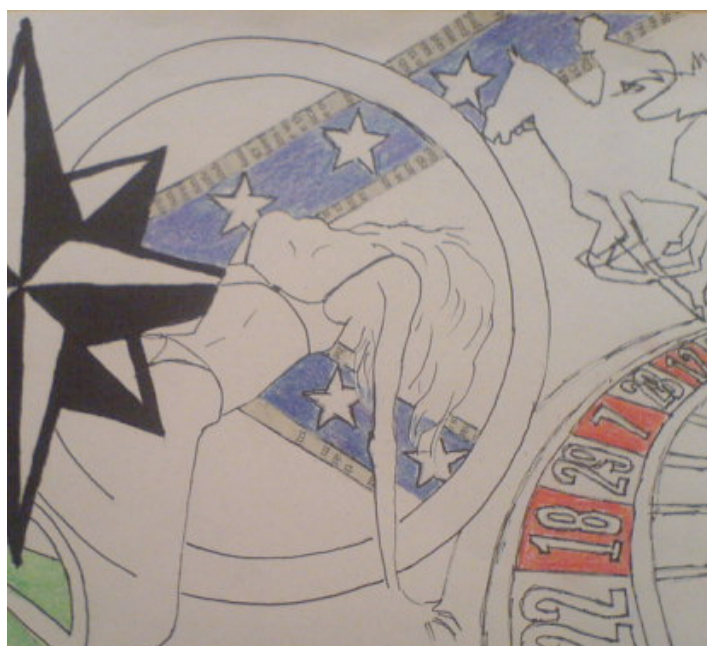
Nej nej, absolut inte.

Men nu är omslagsbilden tagen av dig, eller hur?

Ja, men jag kommer aldrig säga ett ord om hur eller varför eller när den tagits.

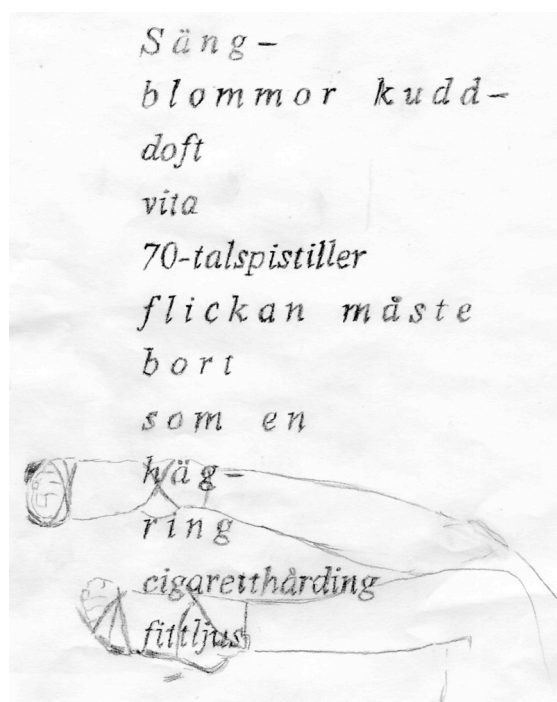
En gång till: finns det någon musik som inspirerat dig under arbetet med *Vänner för livet*?

Nja... Jag lyssnade fruktansvärt mycket på fransk sjuttitalsschlager medan jag skrev boken. Vi som inte kommer från den franskspråkiga världen men är uppfödda med popmusik tror gärna att fransk populärmusik handlar mest om sånt som Gainsbourg, Aznavour eller Indochine men det finns ju så oändligt mycket mer. När det sen gäller modern musik var jag ett tag helt hypnotiserad av den där skivan av Burial som var väldigt omtalad häromåret. Den hade ett speciellt modernt mörker som jag bara älskade. Sen återupptäckte jag mycket gammal rockabilly under en period, överhuvudtaget har mitt alltför bögiga amatör-raggarhjärta levt upp lite de senaste åren. Det har varit mycket Eddie Cochran och sånt. Och så gamla arabiska grejer, portugisisk fado, eurodisco och lite allt möjligt... Nu på sistone har jag lyssnat mycket på gammal dub, ska och rocksteady. Genrer jag aldrig trodde att jag skulle fastna för. Då blir det ju extra roligt.

**Det här med böcker då? Har du läst något du kan rekommendera?
Finns det författarskap du beundrar extra mycket?**

Jag har tusen gånger sagt att jag beundrar Ann Jäderlund och Kristian Lundberg, men de är ju numera så stenrika och ihjälkramade att det är lite som att säga att man tycker att Astrid Lindgrens sagor är fina... Just nu läser jag en bok av Diana Janse som heter "En del av mitt hjärta lämnar jag alltid kvar". Det är en rak och reko och lite vemodig skildring av att vara ung västerlänning och hamna i Afghanistan och reflektera över för- och nackdelar med olika sorters livsstil och så vidare, utan att hon för den skull har någon sorts agenda. Hon är en ung diplomattjej som skickar ett vykort från sitt liv typ. Annars älskar jag romaner och biografier om Spaggiari- och Ripley-typer och det senaste i den vägen var "Ers Majestäts olycklige Kurt" som handlar om Kurt Haijby. Litterärt sett är det nog bland det sämsta jag någonsin läst, men satan vilken bra bok! Sen dyrkar jag Renzo Aneröd sedan många år tillbaka. Han är genom sin blotta existens en sån som drar ner brallorna på karriärister som levt gott på att låtsas bry sig om de svaga. Renzo! Jag upptäckte honom en dag för säkert fem-tio år sedan när jag läste en gratistidning i Göteborg där han skrivit en fullständigt magnifik krönika. Jag minns inte exakt vad den handlade om, men jag minns att jag kände ett djupt samförstånd som jag sällan känner. Den som vill kan nog ladda ner en film som Renzo gjort och som heter "Jag vill inte leva detta livet", en smärtsam men lysande dokumentär. Men Ann Jäderlunds dikter kan ibland vara så bra att jag som ett barn bara ritar av hennes bokstäver typ.

Den obligatoriska frågan: skriver du på något nytt?

Jag har faktiskt en del små texter som jag petar med lite, men jag vet inte riktigt ännu om det går att få ihop det på nåt sätt. Fast det gläder mig ändå, för annars brukar det vara helt blankt efter utgivningen av en bok. Samtidigt har jag sagt i typ tio-femton år att om inte nya boken säljer ordentligt, då måste jag fan göra nåt annat. Och jag känner väldigt mycket så nu också. Om jag träffade en tjej i Skövde imorgon som sa att hon ville starta en lunchrestaurang med mig så skulle jag göra det direkt. Just nu behöver jag framförallt något litet kneg över sommaren, dels för att göra något vettigt och fysiskt och dels för pengarna. Jaja. Den som lever får se.

